

O svetem letu.

Spisal Ivo Trošt.

Lep, jasen, solnčen, topel dan je bil, dan kakor sama milost božja. In ta dan zjutraj, ko je solnce prvič dobro pogledalo izza daljnih gorá na pisane livade in zelene trate, se je pomikala svetoletna procesija prvega svetega leta, kolikor jih pomni bistra glavica Poljančevega Cirila — iz Podvelba v Podkraj.

Sicer sta se sinoči domenila z dedom, da pojde z njim „za par“, toda danes je Cirilu bolj ugajalo med šolskimi tovariši. Saj je Ciril tudi vrl učenec podvelbske šole, kjer se je v dobršnih sedmih mesecih mnogo naučil. Njegov ded ga hvali celo, da zna brati vsake bukve — tudi nemške in laške, česar pa Ciril sam nič posebno ne verjame.

Podpiše se tudi res, podpiše pošteno in neokretno, a z najboljšo voljo: Ciril Pljanec . . . Kaj hočete? Tudi Rima niso sezidali v enem dnevu.

Počasi se je pomikala procesija tisto lepo pomladnje jutro proti Podkraju po beli cesti. Solnčna svetloba je migljala med svetlimi križi in se tresla na raznobojnih rutah pevajočih žensk. Zato je Cirilu kakor tudi še marsikomuhajal pogled nazaj na vijočo se procesijo, kjer so peli litanije, molili rožni venec in prav zadaj ponavljali pesem:

Greha rane nam zaceli,
milost, o, Gospod dodeli!
Milost prosi za dolgé
z grehi ranjeno srce.

„O, jej!“ javskne Ciril na vse grlo in stopi iz vrste — po eni nogi. Vsi so se ozrli. Kaj? Njegovo boso peto je opraskal podkovani črevelj Guličevega Franceta. Ta je vestno poslušal Lenčkovo Tinco, ki je nedaleč zadaj na vsa usta obirala veseli del rožnega venca, zato ni opazil, da se Ciril ozira, in tudi ni videl, da je njegova peta zaostala preblizu Francetovim črevljem. Silno se je prestrašil, videč kri v cestnem prahu; bal se je pa tudi Cirilovega pogleda, ki ni obetal nič dobrega. Škoda! Pa taka prijatelja sta bila: enih let, enih misli, enih napak . . .

„To ti že vrnem!“ je sklenil v svojem srcu, jokal na tihem in gledal mimo idoče ljudi. Sedaj je opazil celo s solnčno svetlobo se mešajoči cestni prah, videl gospoda duhovnika s knjigo in škropilnikom. Sram ga je bilo, in najrajši bi se skrnil tolikim radovednim očem; a kam? Zato je obetal tem slovesneje: „Čakaj, France! Le počakaj!“

Prišel pa je mimo tudi ded in ga pobral v naročje, mu ustavil kri, obvezal rano in ga potolažil. V tem času je pa bila že procesija blizu Podkrajja. Ciril je videl tujo vas, tuj zvonik, tujo cerkev, tuje ljudi. A doslej je mislil, da morajo biti vse cerkve podobne podvelbski in vsi ljudje taki kot Podvelbčani. O, kako drugače je bilo vse!

Solnce se je dvignilo višje, toplota je objemala deda, da je postavil Cirila na tla, koder je počasi šantal po poldrugi nogi v vas. Svečanostni mir, nekak sveti praznik je počival nad Podkrajem, na strehe se je pa vsipala solnčna svetloba, in zrak se je polnil z glasovi zvonov, Cirilu dotlej popolnoma neznanih.

V cerkev grede je iskal Guličevega, ki je bil že odrinil pred veliki oltar.

„Le za menoj, da te še ne pohodijo!“ veli ded in potegne dečka za seboj v cerkveno klop. Po božjem hramu je še odmevalo spokorno petje in glasna molitev. Solnce je pa usipalo svoje žarke skozi raznobarvno steklo na duhovnika, klečečega pred oltarjem. Petje, molitev potihne, in — „Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta“ zadoni mehko in milo iz duhovnikovih ust. Ded se ponižno trka na prsi in pokaže, kako naj učini tudi Ciril. — „Zakaj?“ pošepne deček in preklada ranjeno nogo semintja. — „Da nam Bog odpusti grehe in nas vzame v zlata nebesa“, odgovori ded.

Med mašo je slišal potem neznano petje tujih pevcev in neznane glasove podkrajskih orgel, ki so se mu zdele kakor domače. S prižnice je slišal tudi obilo resnic in koristnih nauk, ki jih pa ni povsem umeval. Mislil je na besedi: greh in nebesa.

Od dolgega cerkvenega govora si je zapomnil samo duhovnikovo željo: „Tudi vse sovraštvo nehaj med vami in vse hudobne želje, s katerimi bi radi škodovali svojemu nasprotniku; zakaj zdaj je sveto leto, dan sprave — zdaj je dan zveličanja“.

Solnčni trak je pogledal skozi najvišje okno na pisane rute, na zlatokrile angelce in pozlatil v nasprotni kapeli celo kip naše ljube Gospe. Zdelo se je, da se seli oni sveti praznik, ki se je prej prostiral zunaj, sedaj-le tudi v svetišče božje.

To je čutil tudi Ciril; a greh — nebesa, to se mu ni skladalo. Njega boli noga, in on sovraži Guličevega Franceta in ga mora sovražiti, dokler mu ne vrne nemilo za nedrago.

To pa je greh, tako pravijo, tako mora biti res.

Zabučale so orgle, zapeli so pevci in za njimi polna cerkev v vseh mogočih glasovih kakor roj bučel, samo burneje, močnejše: Greha rane nam zaceli . . . Tudi Poljančev ded, nekdam sam imeniten trobentač, je mrmraje pomagal: Milost prosi za dolgé z grehi ranjeno srce.

❧ V spomin na dobo cvetja. ❧

Francetu bi moral odpustiti on, ki ga boli. Ta misel se ga je polotila z vso silo. — O, saj bi odpustil, ko bi ne bolelo!

Zopet je premikal ranjeno nogo kakor da jo hoče vprašati za svet, bo-li zadovoljna, če odpusti. Noga ni rekla ničesar.

Po povzdigovanju je donela po cerkvi zopet druga spokorna pesem, ki je pa Cirilu zopet očitala greh. Vsi glasovi, odmevajoči po cerkvi, so se ujemali, da greha nikar, in solnce je s svojo zbrano svetlobo naznanjalo dan sprave, in lepi, božji dan zunaj je obetal za spravo sveto blaženost — brez greha, brez sovraštva, in dim iz kadilnice se je na koncu maše dvigal izpred oltarja proti nebu, kakor da nosi silne prošnje v prahu klečečega ljudstva pred Najsvetejšega: Reši nas greha, o, Gospod!

Ciril se je zganil, odpustil . . .

* * *

Lep, jasen, solnčen dan je bil, ko se je pomikala svetoletna procesija iz Podkrajja nazaj v Podvelb. Ded je Cirilu nakupil kolačev, in tudi noga ga ni več bolela. Pridružil se mu je Guličev France in rekel proseče: „Ne zameri, Ciril! Nisem videl!“

In še to se je zdelo Cirilu preveč. Saj mu je odpustil.

Toplo je bilo vsem, ko so se približali Podvelbu. A Cirilu se je zdelo, da sije solnce sedaj lepše in milejše, da se utrinjajo žarki samo zaradi njega na svetlem križu domačega zvonika . . .

Božič.

Spisal *Stepenko*.

To je bil Sveti večer . . . Po vasi je bilo tiho in mirno, noč je bila mrzla in zvezdnata . . . Skozi zamrznjena okna so se svetile zaspane luči iz koč; ljudje so obsedli peči, starci so modrovali o nekdanjih dneh, o strahovih, o današnjih časih in tako dalje vse križem, kakor je ravno nanese govornica. Oči vseh so bile uprte v oni tihi, skrivnosti polni kot, kjer so stale jaslice, pred katerimi je plapolala lučca . . . Tak je bil Sveti večer po hišah, zunaj pa je bil mraz, mraz . . .

Nocoj morajo po vseh hišah goret vso noč luči na čast Onemu, čigar rojstveni praznik obhajamo danes. In tudi spati ne smejo ljudje pred polnočjo. Kdor bi šel pred polnočjo spat, ta bi bil potem vse leto zaspan. Zato danes vsi čujejo. Vsi komaj čakajo polnoči.